Р Е Ц Е Н З И Я

от проф. д-р Ганета Минкова Минкова

член на Научното жури, назначено със Заповед № РД-09-106/02.11.2015 г. на Директора на Института за държавата и правото (ИДП) при БАН, за присъждане на образователната и научна степен „доктор" на Живка Стоянова Матеева, професионално направление 3.6 Право,

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

На основание чл. 4, ал. 2 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 46 и чл. 48, ал. 1 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и звания и за заемане на академични длъжности в ИДП при БАН и решение на научния съвет на ИДП от 26.10.2015 г., директорът на ИДП е издал Заповед № РД-09-106/02.11.2015 г. С посочената заповед е утвърден състав на научно жури за провеждане на открито заседание за защита на дисертационния труд на Живка Стоянова Матеева, докторант в свободна форма на обучение в секцията „Публичноправни науки" в ИДП, на тема „Административноправна защита на личните данни".

Освен заявление, докторантката е представила всички необходими документи, а именно: творческа автобиография; диплома за завършено висше образование и приложението към нея (нотариално заверени); заповеди за зачисляване и отчисляване от докторантура; изпитни протоколи за успешно положени изпити по индивидуалния план; списък и копия на отпечатаните научни трудове; справка за приносите; преценка на научния консултант; протокол от заседанието на секцията, на което е проведено предварително обсъждане на дисертационния труд; дисертационен труд и автореферат.

Преценката на представените материали разкрива, че са спазени процесуалните изисквания за провеждане на открито заседание за защита на дисертационния труд на Живка Стоянова Матеева.

I. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТКАТА

Живка Стоянова Матеева е родена на 20.09.1975 г. в гр. Варна. През 1999 г. придобива образователната степен „бакалавър”, специалност „Стопанско управление – Управление на фирмената сигурност” във Варненски свободен университет. През 2003 г. придобива образователно-квалификационната степен „магистър”, специалност „Право”, за което е представила диплома за висше образование. През 2004 г. Живка Матеева е издържала изпита за придобиване на юридическа правоспособност, съгласно протокол на комисията за провеждането на изпита. През 2005 г. докторантката е придобила образователно-квалификационната степен „магистър”, специалност „Граничен контрол и фирмена сигурност” отново във ВСУ.

Госпожа Живка Матеева води теоретични и практически занятия в Икономически университет – Варна по дисциплините „Основи на правото” и „Търговско право”.

Освен преподавателска дейност следва да се отбележи и участието на г-жа Матеева в различни научни прояви - конференции, симпозиума, кръгли маси и пр. в разглежданата материя, както и практическата й дейност във връзка с участието в подготовката и издаването на нормативни актове.

Живка Матеева владее на добро ниво, писмено и говоримо, английски и испански език, за което е представила свидетелства.

Докторантката има завършен курс по Дидактика на висшето образование, проведен в Център за продължаващо обучение към Икономически университет - Варна, и курс по компютърна грамотност, проведен в Центъра за трансфер на наука и технологии към ВСУ, като е представила удостоверения.

Живка Матеева е зачислена на 16.10.2013 г. за докторант на самостоятелна подготовка, със срок на обучение две години, по Административно право и административен процес, професионално направление 3.6. Право, с тема на дисертацията „Административноправна защита на личните данни”. Поради изпълнен индивидуален план Живка Матеева е отчислена предсрочно от докторантурата с право на защита.

В срока за подготовка докторантката е положила всички изпити от плана си и е представила дисертационен труд, който е обсъден на заседание на секцията по „Публичноправни науки” при ИДП на БАН,

на което му е дадена положителна оценка. На заседанието си от 26.10.2015 г. Научният съвет при ИДП е приел решение за определяне на датата на защита на дисертационния труд и състава на научното жури.

II. ОПИСАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Актуалност на темата на дисертационния труд

Несъмнена е актуалността на въпросите, предмет на изследване в дисертационния труд, тъй като административноправната защита на личните данни придобива все по-голямо значение. Бързото развитие на технологиите и комуникациите в съвременния свят поставя редица нови проблеми пред защитата на данни, тъй като достъпът до тях е много улеснен. Самите субекти правят личните си данни обществено-достъпни, например за да получат определена услуга. Това прави защитата на личните данни важно средство за противодействие на неправомерни действия от страна на държавни органи и субекти на частното право.

2. Структура на дисертационния труд

Дисертацията е с общ обем от 222 страници, включително списък на цитираната литература с 125 заглавия. Дисертационният труд съдържа увод, три глави и заключение. Бележките под линия са 257.

В увода са очертани въпросите за обекта и предмета на изследването, използваните методи и актуалността на разработваната тема. Подчертано е, че въпреки приетия през 2002 г. Закон за защита на личните данни (ЗЗЛД), в правната ни литература няма цялостно изследване на контрола, осъществяван от Комисията за защита на личните данни (КЗЛД).

В глава първа „Правна същност на понятието „лични данни" се дава определение за личните данни. Разгледана е правната природа на правото на лична информация и са направени отграничения между него и сродни права за получаване на друга защитена информация. Също така са очертани общите и специалните принципи за защита на личните данни.

В глава втора „Органи и субекти на административноправна защита на личните данни" са разгледани компетентността, правомощията и актовете на КЗЛД. Дадено е и определение за

администратор на лични данни и са посочени неговите задължения при опазване на личните данни, до които той има достъп.

В глава трета „Контрол за спазване на законодателството за защита на личните данни и юридическа отговорност за нарушаването ѝ" са разгледани различните видове производства, които се развиват през КЗЛД – производство по разглеждане на жалби от физическите лица; производство по регистрация на администратор на лични данни; производство по издаване на разрешение за предоставяне на лични данни от администратор в държава, която не е член на Европейския съюз и не е страна по споразумението за Европейското икономическо пространство; производство по изразяване на становища; производство по издаване на задължителни предписания; производство по налагане на временни забрани за обработване на лични данни; производство по заличаване на администратори на лични данни. Разгледани са юридическите особености на всяко отделно производство, като е очертана разнородната дейност, осъществявана от КЗЛД. Съдебният контрол върху актовете на КЗЛД е проследен в двете му фази – производство пред първата инстация и касационно производство. При неспазване на законовите разпоредби възникват предпоставките за носене на различен вид юридическа отговорност: административнонаказателна, гражданска и наказателна.

В заключението са обобщени направените предложения за усъвършенстване на законодателството и на административните практики, както и са изведени основните заключения на докторантката.

III. НАУЧНИ ПРИНОСИ

Приносите на докторантката в представения дисертационен труд могат да се посочат, както следва:

Дисертационният труд „Административноправна защита на личните данни" е комплексно и задълбочено изследване на проблемите на правната същност на тази защита, на органите, които я осъществяват, и на субектите, чийто данни подлежат на защита. В логическа последователност се разглеждат отделните проблеми на тази важна обществена сфера при осъществяването на взаимоотношенията „държава – администратори на лични данни – граждани". Определянето на понятието за лични данни, органите, които осъществяват контрол, и видовете отговорност са изключително съществена основа за реализиране на защитата, която

придобива все по-голямо значение в съвременния глобализиращ се свят. Ето защо изпъква актуалният характер на осъщественото научно търсене.

Присъединяването ни към Европейския съюз постави нови предизвикателства пред обществения и стопанския живот у нас. С приемането на Закона за защита на личните данни българското законодателство беше хармонизирано с европейското общностно право в областта на обработката и защитата на личната информация на гражданите и свободното й движение. Законът създаде рамка и предпоставки за правна сигурност при упражняване правата на физическите лица. Разпоредбите му способстват и за засилване на международното сътрудничество с други надзорни органи в областта на защитата на личните данни. Новата политика в областта на личните данни, приложението на съвременни методи при събирането и обработката им, формирането на нова контролна административна структура, обогатяването на организационните форми на контрола, осъществяван от КЗЛД, правноуредените възможности за оспорване актовете на КЗЛД пред съдилищата и др. извеждат на преден план редица нови проблеми, които са предмет на изследване в представения труд.

Дисертационният труд е с особено практическо значение, защото дава отговор на редица въпроси, поставяни в ежедневната дейност на администраторите на лични данни. Ето защо научният труд способства за защита на правата и законните интереси на гражданите. Заедно с това в него се откроява нов подход при разглеждането на изучаваните въпроси. Достойнство на труда е, че съдържа конкретни предложения за усъвършенстване на контрола, за по-ефективна защита на личните данни на гражданите и др. Формулират се и идеи за изменения и допълнения *de lega ferenda* на действащата нормативна уредба.

Анализирайки представения труд с оглед на неговото предметно съдържание, структурен обхват и логическа последователност може да се направи заключението, че той представлява цялостно и систематическо изследване на юридическата природа на защитата на личните данни, на контрола за това и на отговорностите, които се носят при правонарушения.

Приносен момент е дефинирането на основни понятия като лични и чувствителни данни, чрез които могат да бъдат идентифицирани пряко или непряко физическите лица. Докторантката е систематизирала и анализирала основните

принципи за защита на личните данни, като ги е групирала на общи и специални. Извеждането на основни понятия е важно за постановката на проблема, изследването на неговите проявления и определянето на това кои са адекватните мерки за справяне с него.

Новост представлява ясното и точно определяне на понятията „администратор на лични данни“ и „обработващ лични данни“, които имат важно значение за надеждността на защитата на личните данни. Чрез тях се определят отговорностите на лицата, които се занимават с обработването на личните данни. На самостоятелен анализ са подложени въпросите за задълженията на администраторите на лични данни. Това дава възможност на физическите лица се запознаят с приложното поле на Закона за защита на личните данни и да се информират как могат да упражнят и да защитят своите права, ако администратор допусне незаконосъобразното обработване на личната им информация.

Приносен характер има проучването на въпросите, свързани с правната същност на Комисията за защита на личните данни. Изследвано е място й в държавния апарат при осъществяването на защитата на личните данни. Специално внимание е отделено на правосубектността на комисията, която се изразява в нейната компетентност, а това от своя страна й дава възможност да упражнява правомощия и да се конституира като страна в правноотношения във връзка с контрола върху събирането, използването и съхраняването на лични данни. Очертаните са различните производства, които протичат пред комисията, както и издаваните от нея актове.

Особено актуално е изследването на съществените белези на видовете юридическа отговорност, която администраторът на лични данни може да носи. Чрез това се обогатяват различни аспекти на защитата на личните данни и се разширява полето на тяхното приложение.

Сполучливо се формулират редица предложения de lege ferenda както от методичен характер, свързани с изследване на новите аспекти на защитата на личните данни, така и с практическо приложение.

Към представения дисертационен труд могат да бъдат отправени и критични бележки. На някои места се наблюдава повторение на едни и същи тези. Вярно е, че те са разгледани в различен контекст, но въпреки това надделява усещането, че някои повторения могат да бъдат избегнати, което ще подобри структурата и съдържанието на изследването.

Интересни научни обобщения с теоретико-практическа насоченост се съдържат и в представените други четири научни статии и два научни доклада. В тях задълбочено се изследват проблемите на правния статут и компетентността на КЗЛД, правото на защита на лични данни, понятието „лични данни", защитата на личните данни при вписване на обстоятелства в търговския регистър, задълженията на администраторите на лични данни.

Дисертационният труд и представените други научни публикации определят докторантката като изследовател, който в научната си продукция изследва съществени актуални въпроси на административното право и процес. Теоретичните изводи, които се извеждат, могат намерят практическо приложение.

Авторефератът отговаря за изискванията и отразява вярно основните тези и приносни моменти на дисертационния труд.

Накрая бих желал да подчертая, че като научен консултант имам преки наблюдения върху работата на г-жа Живка Матеева. В процеса на своето обучение като докторант г-жа Живка Матеева показва възможности за теоретично мислене и за създаване на научни конструкции, които убедително защитава. Нейният творчески подход е доказан и с предложенията за усъвършенстване на действащата правна регламентация в областта на защитата на личните данни. Може да се направи категоричният извод, че докторантката е трудолюбив, научно коректен и продуктивен изследовател, доказателство за което е качеството на нейния дисертационен труд, както и фактът, че тя изпълни предсрочно индивидуалния си план.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Към представения дисертационен труд могат да бъдат отправени и критични бележки. На някои места се наблюдава повторение на едни и същи тези. Вярно е, че те са разгледани в различен контекст, но въпреки това надделява усещането, че някои повторения могат да бъдат избегнати, което ще подобри структурата и съдържанието на изследването.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изхождайки от гореизложеното, считам, че представеният дисертационен труд „Административноправна защита на личните данни" и останалите научни публикации, преподавателската и практическата дейност на докторантката Живка Стоянова Матеева,

отговарят напълно на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилаганото му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и звания и за заемане на академични длъжности в ИДП при БАН. Ето защо изразявам категоричното си становище уважаваното научно жури да присъди на Живка Стоянова Матеева, докторант на самостоятелна подготовка към Института за държавата и правото при БАН, научната и образователна степен „доктор" по професионално направление 3.6 Право (Административно право и административен процес).

.

Гр. София, *С уважение:*
24.11.2015 г. *(проф. д-р Ганета Минкова)*